

„Aromânii fărșeroți au făcut cinste României cântând la Târgul Internațional de la Shanhai, de 4 ori. Odată am cântat pe ploaie, dar nici un spectator n-a fugit de acolo, așa cum au fugit spectatorii de aici, de la Săpânța, speriați de-un strop de ploaie Toți și-au scos umbrelele și au stat la spectacol, până la capăt” -spunea duminică noaptea, pe scena în aer liber, la Săpânța, Grigore Leșe regizorul unui spectacol de vis derulat în cadrul unui Festival de vis”Drumul lung spre Cimitirul Vesel”, organizat și produs de irlandezul Peter Hurley.

Despre spectacolul de excepție susținut de Grigore Leșe și invitații săi deosebiți din Maramureș, Dobrogea, Gorj, Mehedinți, Bistrița, Bucovina și București, dar și despre primul spectacol al serii de duminică regizat de compozitorul Shaun Davey din Irlanda, voi scrie cu alt prilej.

Acum mă voi opri asupra grupului de aromâni fărșeroți(originari din Grecia) din Cogealac, despre care maestrul dr. Grigore Leșe zicea:”Când am pornit spre aromânii fărșeroți din Cogealac, despre care auzisem că ar cânta polifonic, nu mi-am imaginat că voi trăi strania senzație că îmi aud strămoșii cântând.

Spre deosebire de țaranul român, care horește de unul singur, excepție făcând colindele și unele cântece de ritual, aromânii fărșeroți din Cogealac cântă numai în grup. Isonul gutural însoțește linia melodică susținută de cimpoi, generând o polifonie arhaică având substrat eterofonic”.

Vasile Giugi:”M-am născut în 1929, în Grecia. Acum locuiesc în Cogealac, județul Constanța. localitate cu 1000 de locuitori din care jumătate aromâni, iar cealaltă jumătate formată din olteni, moldoveni și romi, vreo câteva familii. Sunt crescător de oi din rasa Merinos. Dumitru Zogu, este și el crescător de oi. Fratele său, Nicolae Zogu a lucrat la fabrica de postav din Cogealac, în panificație și morărit.”

Cimpoierul Mihai Gherase, 82 de ani:”Noi păstrăm tradițiile de la bătrânii noștri. De la ei am învățat toate cântecele tradiționale . Cântăm muzică polifonică de grup și individual, de la muzică de petrecere la cântece de dor și jale, cântece de nuntă. Noi cântăm în aromână dar și în românește. noi suntem ultima generație care a mai păstrat ceva din tradițiile strămoșilor

noștri. Generațiile care vin după noi, nu au mai vrut să învețe muzica noastră tradițională, cu care părinții noștri născuți în Grecia, au venit în Cadrilater în anul 1925. Acolo ne-am născut noi. După cedarea Cadrilaterului la bulgari, am venit în România, în 1938, că autoritățile bulgare nu ne dădeau voie să învățăm în limba română. La școală ne-au obligat să învățăm în limba greacă. Noi am zis nu, am aruncat pălăria, ne-am făcut bagajele și am venit în România, pentru că părinții noștri se considerau români. A românului, adică adevărați români. Din moși strămoși, noi am fost ciobani. Prima serie de machedoni, cum ni se mai zice, a plecat în 1926. Am rămas acolo numai noi, prea puțini. Era și școală românească și grecească. Școlile românești au fost închise și ne-au obligat să învățăm grecește. Părinții nu au fost de acord și am plecat cu totul în România. În 1940 iar ne-am refugiat în Bulgaria. În 1938 am stat două luni în Ialomița, apoi am locuit Geamurlia de Sus, în județul Tulcea, unde ne-am făcut băieți mari și trebuia să ne însurăm. Dar acolo nu erau fârșeroți, erau doar aromâni bulgari, care nu vroiau să ne dea fetele. Inclusiv fetele lor nu ne dădeau mâna, ci doar batista. Adică, aromânul fârșerot se ținea de mână cu aromânca bulgăroaică prin intermediul batistei. De aceea, în 1940, ne-am mutat în Cogealac, județul Constanța. Copii noștri au învățat la școala românească. Nunțile, botezurile, horele, mâncărurile le facem așa cum le fac românii. Dacă în tinerețea noastră, nu ne-am putut însura cu românce, pentru că eram considerați oarecum străini, nu oameni ai locului, acum nu mai sunt asemenea probleme. Suntem români cu toții, bine înrădăcinați aici. Copiii noștri chiar dacă vorbesc ca fârșeroții, nu au mai păstrat cîntecele noastre, tradițiile noastre străvechi. Cu generația noastră de octogenari, probabil se va încheia istoria aromânilor fârșeroți. Ne bucurăm însă, că domnul Grigore Leșe ne-a descoperit acasă la noi, de fapt în județul Tulcea, unde a întrebat dacă prin zonă mai sunt cimpoieri. Așa m-a găsit pe mine. I-am cântat din cimpoi și din gură acum 10 ani. I-a plăcut și m-a întrebat dacă mai am pe cineva care știe să cânte ca mine. Așa i-am adus în grupul de aromâni fârșeroți pe verișorii mei și pe vecinul meu. Domnul Leșe ne-a dus la festivaluri prin țară, la București, dar și în China. Eu am fost și în Grecia, cu un grup de elevi, pe care i-am învățat să cânte la cimpoi. Dar nu mi-a plăcut Grecia. E foarte departe față de România. Nu ca distanță, ci ca oameni. Grecii mi s-au părut duri, răi. Probabil de aceea au plecat de acolo și părinții noștri. Neamurile noastre sau aromânii care au rămas în Grecia, nu numai că nu au școli românești, dar nu sunt lăsați nici pe stradă să vorbească în limba noastră maternă. La Cogealac pământ avem vreo două hectare. La petreceri cântăm din cimpoi, orgă, acordeon. Noi, cei 4, cântăm în dialectul aromân, povestea ciobanului care văzând o fată frumoasă s-a gândit că oriunde s-ar duce, el o va lua de mireasă, o va lua de nevastă. Dacă la o nuntă de-a noastră machedonească am vrea să cântăm la masă cîntecele noastre vechi, nu mai putem că muzica de la stație îți sparge timpanele. Acum nunțile se fac în localuri de lux, unde trebuie să aștepți și un an până e liberă sala. Pe vremea noastră, făceam nunțile în cort. Făceam niște dansuri de curgeau apele pe noi. Cântam la cimpoi, după ce luam o țuiculiță mică și un ardei acru. Și dă-i și joacă. Frigeam zece, douăzeci de oi. Acum nu mai mănâncă nimeni carne de oaie. Noi am fost și dansatori prin 1964. Lucram la fabrică. Acolo era un ansamblu de dansuri. Mihai Florea și George Marcu de la Televiziune ne-au făcut costumele. Umblam prin țară cu dansurile și cimpoiul după mine. Acum ne-a redescoperit Grigore Leșe, cu care mergem oriunde ne cheamă. Noi suntem oameni de cuvânt. Nu ne-am îmbătat să-i producem greutate. Mai bem și noi un coniac, o țuică, un vin. Făceam o tonă de vin anual, pe vremuri. Acum ne-a venit mintea la cap și mai lento cu băutura”.

Aromânii din Dobrogea au cântat la Săpânța

Scris de Florentin Nasui

Vineri, 20 August 2010 08:27 -

Florentin NĂSUI, [Graiul Maramuresului](#)

